

Nemzeti
Közzszolgálati Egyetem
Vezető-és Továbbképzési Intézet

DR. ERDŐS ÉVA

Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere

Budapest, 2014

A tananyag az ÁROP-2.2.19-2013-2013-0001 Elektronikus képzési és távoktatási anyagok készítése című projekt keretében készült el.

Szerző:

© Dr. Erdős Éva 2014

Kiadja:

© NKE, 2014

Felelős kiadó:

Patyi András
rektor

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyierv.gov.hu
06 40 628 628

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

I. A helyi önkormányzatok meghatározása és feladatai	4
II. A helyi önkormányzat helye az államháztartás rendszerében, gazdálkodásának alapjai.....	6
2.1 A helyi önkormányzatok helye az államháztartás rendszerében	6
2.2 A helyi önkormányzatok gazdálkodásának alapjai, a gazdálkodás korlátai	6
III. A helyi önkormányzatok bevételei	10
3.1 A helyi önkormányzat bevételeinek csoportosítása.....	10
3.2 A helyi önkormányzatok saját bevételei	10
3.3 Az átengedett bevételek és egyéb megosztott bevételek fajtái.....	12
3.4 A központi költségvetési támogatások (állami támogatások)	13
3.5 A feladatfinanszírozás szabályai.....	15
IV. A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása	18
4.1 A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása, a vagyonkezelői jog	18
V. A helyi önkormányzat vagyona.....	20
5.1 A törzsvagyon fogalma, részei.....	20
5.2 A helyi önkormányzatok üzleti vagyona	21
VI. A helyi önkormányzat költségvetése.....	23
Felhasznált irodalmak jegyzéke:	24
Felhasznált jogszabályok jegyzéke:	24
Fogalomtár	24

I. A helyi önkormányzatok meghatározása és feladatai¹

A helyi önkormányzatok mai rendszerének alapjait az 1990. évi alkotmánymódosítás és a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény fektette le, majd az Alaptörvény rendelkezéseinek megfelelően az Országgyűlés elfogadta a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényt, melynek alapvető rendelkezései, a helyi önkormányzatok gazdasági alapjai, az önkormányzatok gazdálkodására vonatkozó szabályozás 2013. január 1-én lépett hatályba. Az új törvény az önkormányzati gazdálkodás rendszerét alapjaiban alakította át, az egyik legfontosabb változás, hogy az önkormányzatok **normatív finanszírozását** felváltotta a **feladatfinanszírozás**. A feladatfinanszírozási rendszer célja, hogy az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátásához szükséges működési kiadások fedezete rendelkezésre álljon. A feladatfinanszírozás rendszerében az államháztartásért és a helyi önkormányzatokért felelős miniszterek meghatározzák az önkormányzati feladat ellátásának kiadási szükségletét és ennek megfelelően kerül meghatározásra az egyes önkormányzatok költségvetési támogatása.² A helyi önkormányzatok gazdálkodásának tehát egyik legfontosabb kiinduló pontja és feltétele az önkormányzatok által ellátandó feladatok meghatározása.

Az Alaptörvény értelmében³ a **helyi önkormányzatok** a **helyi közügyek** intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében működnek. A helyi önkormányzás a település, valamint a megye választópolgárai közösségének joga, melynek során érvényre jut az állampolgári felelősségérzet, kibontakozik az alkotó együttműködés a helyi közösségen belül.⁴ A **helyi közügyek**⁵ a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak. A helyi önkormányzatok a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve valósítják meg a helyi közakaratot.

A helyi önkormányzatok ellátják a törvényben meghatározott kötelező és önként vállalt feladatokat és hatásköröket. 2013. évtől az önkormányzatok feladatellátása megváltozott, ugyanis a korábban az önkormányzatok által ellátott feladatok egy része átkerült az államhoz, az önkormányzatok által ellátott egyes igazgatási feladatok és szociális ellátások folyósítása a járási kormányhivatalokhoz került. Változott a közoktatási intézmények fenntartása is, amely a korábbi önkormányzati feladattól állami feladattá vált, kivéve az óvodákat, amelyek fenntartása továbbra is az önkormányzatok hatáskörében maradt. A **helyi önkormányzatok két szintjét** különböztetjük meg: a **települési önkormányzatokat**, a községi, nagyközségi, városi, fővárosi és kerületi önkormányzatokat és a **területi szintű önkormányzatokat**, azaz a megyei önkormányzatokat. A megyei és települési önkormányzatok eltérő feladatokat látnak el és nincsen közöttük függőségi viszony, a nagyobb teljesítőképességű és lakosságszámú és területi nagyságú önkormányzatoknak több kötelező feladata van.

Az önkormányzatok által ellátandó **feladatok kötelező és önként vállalt** jellegűek lehetnek, az önként vállalt feladatok azonban nem veszélyeztethetik a kötelezően ellátandó feladatok körét. A helyi önkormányzat önként vállalhatja az olyan helyi közügyek önálló megoldásait, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt feladatainak a finanszírozását a helyi önkormányzat a saját bevételeiből, vagy erre a célra biztosított külön forrásból oldhatja meg. Az állami prioritásként kezelt, önként vállalt feladatok finanszírozásához is biztosítható állami támogatás. Az önkormányzatok által **kötelezően ellátott feladatok** meghatározzák a feladatfinanszírozás forrását, vagyis a központi költségvetésből juttatott állami támogatás típusát.

A helyi közfeladatok⁶:

- * településfejlesztés, településrendezés,
- * településüzemeltetés, ezen belül: köztemető fenntartása, közvilágítás, kéményseprő-ipari szolgáltatás, közutak biztosítása, közparkok fenntartása, parkoló biztosítása,
- * közterületek, közintézmények elnevezése,
- * egészségügyi alapellátás,
- * köztisztaság biztosítása,
- * óvodai ellátás,
- * kulturális szolgáltatás: könyvtár, közművelődési tevékenység,

¹ A tanulmány szerzője: dr. Erdős Éva PhD. tanszékvezető egyetemi docens Miskolci Egyetem Állam – és Jogtudományi Kar Pénzügyi Jogi Intézeti Tanszék

² Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 117. §-118. §-hoz fűzött indokolás

³ Magyarország Alaptörvénye 31. cikk.

⁴ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. (Mötv.) 2.§ (1) bek.

⁵ A helyi közügyeket a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 4. §-a határozza meg és a 13. § (1) bekezdése sorolja fel, az Alaptörvény 32. cikke a helyi közügyek intézése körébe tartozó önkormányzati feladat és hatásköröket rögzíti.

⁶ Mötv. 13.§ (1) bek.

- * szociális, gyerekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások,
- * lakás- és helyiséggazdálkodás,
- * hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának biztosítása és megelőzése,
- * helyi környezetvédelem, vízgazdálkodás, ivóvízellátás, szennyvízelvezetés
- * honvédelem, helyi közfoglalkoztatás,
- * helyi adóval, gazdaságszervezéssel, turizmussal kapcsolatos feladatok
- * helyi piac kialakítása, biztosítása,
- * sport, ifjúsági ügyek,
- * nemzetiségi ügyek,
- * közreműködés a település közbiztonságának biztosításában,
- * helyi közösségi közlekedés biztosítása,
- * hulladékgazdálkodás,
- * távhőszolgáltatás.

A kötelező feladatok ellátása mellett az önkormányzatok önként – bizonyos korlátok között – vállalkozhatnak és az állammal kötött külön megállapodás alapján elláthatnak állami feladatokat is. Az ilyen megállapodásban rendelkezni kell a feladatellátás finanszírozásáról, az ilyen feladatok finanszírozása feladatfinanszírozás alapján, a központi alrendszerekből biztosított forrásból történik.

II. A helyi önkormányzat helye az államháztartás rendszerében, gazdálkodásának alapjai

2.1 A helyi önkormányzatok helye az államháztartás rendszerében

Az államháztartás **két alrendszerből** áll, a **központi alrendszerre** és az **önkormányzati alrendszerre** tagolódik. Az **államháztartási** gazdálkodás során az állam bevétellel és vagyonnal, azaz anyagi javakkal rendelkezik, azaz elvon, juttat, tulajdonban és birtokban tart, ad és vesz. Az államháztartási gazdálkodás során az állam a közfeladatok ellátása érdekében a gazdaságban keletkezett jövedelem és vagyon egy részét elvonja a gazdaság alanyaitól, és a magánszemélyektől, azokat központosítja, majd egy újraelosztási folyamatban forrásként a közfeladatok ellátásának finanszírozásához rendeli, azaz egy részüket felhasználja, a többit visszajuttatja a gazdaság alanyainak és a magánszemélyeknek.⁷ A helyi önkormányzat az **államháztartás önkormányzati szintjét** alkotja, annak egyik alrendszere.

Az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozik:

- * a helyi önkormányzat,
- * a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzatok,
- * a jogi személyiségű társulás, a térségi fejlesztési tanács,
- * és az előbbiektől által irányított helyi és nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv.

A helyi önkormányzat önkormányzati rendeletben elfogadott költségvetés szerint gazdálkodik. A helyi önkormányzat költségvetése az államháztartás része. A helyi önkormányzatok autonómiájának kiemelkedően fontos részét képezi az önkormányzatok gazdálkodási, pénzügyi önállósága. A helyi önkormányzatok önálló gazdálkodásának jogi alapjait az Alaptörvény fekteti le. Az 1985-ben az Európai tanács által elfogadott Helyi Önkormányzatok Európai Chartája az önkormányzatok pénzügyi forrásaira vonatkozóan három fő alapelvet fektet le:⁸ E szerint a helyi önkormányzatok – a nemzeti gazdaságpolitika keretein belül – saját pénzügyi forrásokra jogosultak (elsősorban az általuk kivethető helyi adók révén), továbbá e forrásokkal szabadon rendelkezhetnek. Másfelől a Charta kimondja, hogy a pénzügyi forrásoknak a feladatokkal arányban kell állniuk. A Chartát aláírók továbbá kötelezettséget vállaltak arra, hogy pénzügyi kiegyenlítő eljárásokat alkalmaznak, amelyekkel a hátrányosabb helyzetben levő önkormányzatokat elősegítik, hogy képesek legyenek a feladataik ellátására.

2.2 A helyi önkormányzatok gazdálkodásának alapjai, a gazdálkodás korlátai

A helyi önkormányzat gazdálkodásának Alaptörvény szerinti szabályozása⁹:

- * gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonosi jogokat,
- * meghatározza költségvetését, és annak alapján önállóan gazdálkodik,
- * vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül saját felelősségére vállalkozhat (vállalkozási szabadság),
- * dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről,
- * a helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely a feladataik ellátását szolgálja,
- * a helyi önkormányzat a kötelező feladat és hatásköreinek ellátáshoz azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.

A helyi önkormányzatok gazdálkodásának alapvető rendelkezései, gazdasági alapjai

Valamennyi helyi önkormányzat **saját költségvetés** alapján működik, **saját bevétellel** és **önálló vagyonnal** rendelkezik, mely az **önálló gazdálkodás garanciáját** jelenti. A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése, amelyet önkormányzati rendeletben jelentet meg. Az önkormányzat a költségvetése alapján finanszírozza a törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátása során nem veszélyeztetett, önként

⁷ Dr.Erdős Éva- Dr.Fekete Zoltán- Dr. Molnár Valéria: Pénzügyi jog Virtuóz Kiadó, 2006. 19. o.

⁸ Európai Közigazgatás (szerk. Prof. Dr.Torma András) Miskolci Egyetemi Kiadó, 2012. 146-148. o.

⁹ Alaptörvény 32. cikke, 34. cikke

vállalt feladatait. A feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a helyi önkormányzat egységes költségvetési rendelete elkülönítetten tartalmazza. Az **önkormányzati alrendszer költségvetése** a központi költségvetéstől elkülönül, ahhoz központi költségvetési támogatásokkal, átengedett központi adókkal, bírságokkal kapcsolódik. A központi költségvetésről szóló törvény megállapítja a helyi önkormányzatokat megillető költségvetési támogatásokat és hozzájárulásokat, valamint a központi adókból és bírságokból való részesedés mértékét.

Mivel az önkormányzatok az állami feladatok egy részét helyi szinten látják el, és saját bevételi forrásai nem elegendők a feladatok finanszírozásához, ezért jelentős **központi költségvetési támogatásban** részesülnek a központi költségvetésből. A települési önkormányzatok **általános működéshez és ágazati feladatokhoz kapcsolódó támogatásokat, felhasználási kööttséggel járó költségvetési támogatásokat, kiegészítő támogatásokat és vis maior támogatásokat** és egyéb központi költségvetési támogatást kapnak a központi költségvetésből, valamint a központi adók, bírságok egy részét is megkapják **átengedett bevételként** a központi költségvetésből. A 2013. évről szóló központi költségvetési törvény¹⁰ rendezi a helyi önkormányzatoknak juttatott **központi költségvetési támogatásokat, az átengedett bevételeket, és bírságokat; vagyis az önkormányzatoknak a központi alrendszerrel való kapcsolatát** az éves központi költségvetésről szóló törvény önálló fejezetként tartalmazza.¹¹

Mint alrendszer a helyi önkormányzat **nettó módon kapcsolódik a központi költségvetés alrendszeréhez**. Ez jelenti a **nettó finanszírozást**. A nettó finanszírozás során a központi költségvetésbe történő önkormányzati befizetések és a központi költségvetésből az önkormányzat által kapott állami támogatások egymással szemben beszámítodnak, ily módon az önkormányzat csak a nettó összeget, a különbözetet kapja meg.

A helyi önkormányzat a feladataihoz igazodva választja meg a gazdálkodás formáit, és a pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat. A helyi önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit – az önkormányzati törvény (továbbiakban: Möt.v.¹²) rendelkezése szerint – elsősorban **saját bevételből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, és a központi költségvetésből kapott támogatásból** teremti meg.

A helyi önkormányzatok gazdasági-pénzügyi önállósága körében a következő jogokkal rendelkeznek:

- * tulajdonosi jog gyakorlása,
- * vállalkozási szabadság (korlátokkal):
 - Ezen belül a helyi önkormányzat:
 - gazdasági társaságot alapíthat, tagként beléphet (korlátozott felelősséggel),
 - csak átlátható gazdasági társaság tagja lehet,
 - jogosult likvid hitel felvételére,
 - jogosult kötvény kibocsátására,
- * a kötelezően le nem kötött forrásait betétként helyezheti el,
- * helyi adókat vehet ki a törvény keretei között.

A gazdálkodási tevékenység korlátai az adókiadásnál és a vállalkozási tevékenységnél jelentkeznek.

Az önkormányzatok gazdálkodásának korlátai

A helyi önkormányzatok önálló gazdálkodásának a törvény több ponton keretet szab:

- * A helyi önkormányzatok költségvetési rendeletében **működési hiány nem tervezhető**.
- * A helyi önkormányzat **veszteséges gazdálkodása** a helyi önkormányzatot terheli, kötelezettségeiért a központi költségvetés nem tartozik felelősséggel.¹³
- * A költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat kölcsönfelvételét vagy más kötelezettségvállalását törvényi feltételhez, vagy a Kormány hozzájárulásához kötheti.¹⁴
- * Az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletet csak a Kormány előzetes jóváhagyásával köthet.¹⁵
- * A helyi önkormányzat kamatot fizet a jogtalanul igényelt feladatmutatóhoz kapcsolódó normatív hozzájárulás összege után, ha az igényelt összeg legalább 3%-kal meghaladja a jogosan igénybe vehető összeget.¹⁶
- * Az önkormányzat nem vehet jogosulatlanul igénybe költségvetési támogatást, és az igénybevett támogatást csak a megjelölt célra használhatja fel, ellenkező esetben a támogatásról le kell mondania.
- * Ha a helyi önkormányzat nem rendelkezik a költségvetési évről szóló elfogadott költségvetéssel, költségvetési évet megelőző évre vonatkozó zárszámadással, vagy nem teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségét a teljesítésre

¹⁰ 2013. évben a 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi költségvetéséről IX. fejezet, és a törvény 2. sz. 3. sz. és 4. számú melléklete tartalmazza.

¹¹ Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 14. § (3) bekezdése, az éves költségvetési törvény 2012. évi CCIV. tv. IX. fejezet

¹² 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól (továbbiakban Möt.v.) 112. §

¹³ 2011. évi CLXXXIX. törvény az önkormányzatokról 111. §-112. §.

¹⁴ Alaptörvény 34. cikk (5) bekezdése

¹⁵ 2011. évi CXCV. tv. a gazdasági stabilitásról 10. § (1) bekezdés Ez alól kivétel: EU-s pályázat önrésze, reorganizációs hitel, likvid hitel, Fővárosi Önkormányzat esetében 20 millió forintot, egyéb önkormányzat esetében 10 millió forintot meg nem haladó fejlesztési célú ügylet.

¹⁶ 368/2011. (XII.31.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról 105. §

rendelkezésre álló határidő utolsó napját követő hónaptól a mulasztás megszüntetését követő hónapig a nettó finanszírozás alapján finanszírozott támogatásainak folyósítása felfüggesztésre kerül.

- * A helyi önkormányzat önként vállalt feladata nem veszélyeztetheti a kötelezően ellátandó feladatok körét.
- * Az önkormányzatok vállalkozási tevékenységet folytathatnak, azonban a vállalkozásai nem veszélyeztethetik a kötelezően ellátandó feladatai körét.
- * Az önkormányzat csak olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben a felelőssége nem haladja meg a vagyoni hozzájárulás mértékét (korlátozott felelősség).
- * Az önkormányzat nem alapíthat olyan gazdasági társaságot, vagy nem szerezhet részesedést olyan gazdasági társaságban, amely nem átlátható.¹⁷
- * Az önkormányzat adósságából eredő fizetési kötelezettségének mértéke éves szinten nem haladhatja meg a saját bevételeinek 50%-át.
- * Az önkormányzat működésre csak likvid hitelt vehet fel.¹⁸

A helyi önkormányzatok **gazdálkodásának biztonságáért a képviselőtestület, a gazdálkodás szabályszerűségéért a polgármester** felelős.

Az önkormányzatok önálló gazdálkodásának **gazdasági alapjait** a helyi önkormányzatok **bevételei és vagyona** teremti meg.

Önellenőrző kérdések

1.) Milyen kapcsolatban áll az államháztartás a helyi önkormányzattal?

.....
.....
.....

2.) Sorolja fel az önkormányzati alrendszer részeit!

.....
.....
.....
.....

3.) Mit jelent a nettó finanszírozás?

.....
.....
.....
.....

4.) Mit jelent az önként vállalt feladat és mi a finanszírozási forrása?

.....
.....
.....
.....
.....

¹⁷ az átlátható szervezet fogalmát a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. tv.3. §(1) bek.1. pontja határozza meg

¹⁸ A két utolsó pontra vonatkozóan lásd: Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 10. § (3) és (4) bekezdését.

5.) Mi az önként vállalt feladat és az önkormányzat vállalkozási tevékenységének korlátja?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.) Melyek az önkormányzat önálló gazdálkodásának alkotmányos alapjai?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7.) Mit jelent az önkormányzatok feladatfinanszírozása?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

III. A helyi önkormányzatok bevételei

3.1 A helyi önkormányzat bevételeinek csoportosítása

Az önkormányzatok a költségvetésüket önkormányzati rendeletben szabályozzák. A helyi önkormányzatok önállóan gazdálkodnak, önálló vagyonuk van, de bevételeik egy része a központi költségvetésből folyik be.

A helyi önkormányzatok a központi költségvetésből több csatornán és jogcímen részesednek, bár némelyik önkormányzat saját bevétele meghaladhatja a központi költségvetésből kapott állami támogatások nagyságrendjét. A helyi önkormányzatok gazdálkodásukat önállóan alakítják ki, a pénzeszközökkel önállóan rendelkeznek a jogszabályok keretei között. Az önálló gazdálkodás garanciája, hogy az önkormányzatok saját bevételt szedhetnek be.

A helyi önkormányzatok **bevételei** alapvetően **három forrásból** származnak: a helyi önkormányzat **saját bevételeiből**, és az önkormányzatoknak a **központi alrendszerrel való kapcsolataiból származó forrásokból és bevételekből (átengedett központi bevételek, központi költségvetési támogatások, és egyéb bevételek)**, valamint **más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből**.

Az önkormányzati törvény szerint a helyi önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit **saját bevételeiből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből**, valamint **központi költségvetési támogatásból** teremti meg.

A **saját bevételek körét** az önkormányzati törvény¹⁹ sorolja fel, míg **az önkormányzatok központi alrendszerrel való kapcsolatából származó forrásainak** fajtáit, a központi költségvetésből kapott támogatásokat és átengedett bevételek körét az Országgyűlés évente állapítja meg a központi költségvetésről szóló törvényben.²⁰ A központi költségvetési törvény szerint **az önkormányzati alrendszer és a központi alrendszer** – azaz az államháztartás két nagy alrendszere – **három szinten kapcsolódik** egymáshoz. Ez a három szint az alábbi:

- * a helyi önkormányzatok központi alrendszeréből származó forrásai (**központi költségvetési támogatások**),²¹
- * a települési önkormányzatokat megillető **átengedett bevételek**²² és
- * a települési önkormányzatokat megillető **egyéb bevételek, bírságok** szintjén.²³

Az önkormányzatok tehát **egyrészt** a költségvetési törvény 2. számú mellékletében felsorolt **állami támogatásokat**, felhasználási kötöttséggel járó állami támogatásokat **kapják a központi költségvetésből, másrészt** az önkormányzat költségvetése és a **központi költségvetés** között **megosztásra kerülő központi adóbevételeket** (személyi jövedelemadó, gépjárműadó), **harmadrészt** az önkormányzatok **megosztóznak a központi költségvetéssel az egyes bírságokból** befolyt bevételből (környezetvédelmi bírság, szabálysértési pénz és helyszíni bírság, és közlekedési szabályszegésekért kiszabott közigazgatási bírságokból).

Megállapíthatjuk, hogy bár az önkormányzati törvény és a központi költségvetési törvény eltérően csoportosítja a helyi önkormányzat bevételeit, a bevételek főbb csoportjai az alábbiak lehetnek.

A **helyi önkormányzatok költségvetésének bevételeinek típusait** – a fentieknek megfelelően – **három nagy csoportba sorolhatjuk**:

- * **Saját bevételek** (az önkormányzat saját forrásai),
- * a központi alrendszerből, központi költségvetésből **átengedett bevételek és egyéb bevételek**,
- * **Központi költségvetési támogatások**, (melyeket az önkormányzatok a központi költségvetésből kapnak).

3.2 A helyi önkormányzatok saját bevételei

A helyi önkormányzatok saját bevételei valójában az önkormányzati költségvetési szervek rendeltetésszerű működésével összefüggő bevételek. A bevételek az önkormányzatok kiadásának teljesítésére és önként vállalt feladataira használhatóak fel.

¹⁹ A 2011. évi CLXXXIX. tv. 106.§(1) bek.

²⁰ 2013 évben erről Magyarország 2013.évi központi költségvetéséről szóló 2012.évi CCIV. tv. .IV. fejezet 12.pont 29.§-33.§.

²¹ Éves költségvetési törvény: 2012.évi CCIV.tv.29.§-31.§

²² 2012.évi CCIV.tv.32.§.

²³ 2012.éviCCIV.tv.33.§(1.)bekezdése

A helyi önkormányzatok **saját bevételeinek fajtái:**²⁴

- * **helyi adók,**
- * **saját tevékenységből, vállalkozásból, és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel (nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj),**
- * **átvett pénzeszközök,**
- * **az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj,**
- * **önkormányzat és intézményei sajátos bevételei.**

a) Saját bevételek:

1. A helyi adók:

A helyi önkormányzat helyi adókat vehet ki az illetékességi területén jogszabály keretei között. Az 1990. évi C. tv. a helyi adókról, alapján a helyi adókat rendeletben állapítja meg az önkormányzat képviselőtestülete.

Fajtái: Vagyon típusú helyi adók:

- * építményadó
- * telekadó

Kommunális típusú helyi adók:

- * magánszemélyek kommunális adója
- * idegenforgalmi adó

Helyi iparűzési adó.

2. Saját tevékenységből, vállalkozásból, és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel (nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj)

- * Az önkormányzatok a jogszabályok keretei között szabadon vállalkozhatnak, korlátolt felelősséget vállalhatnak gazdasági társaságban.
- * A korlátolt felelősségű társaságban vagy részvénytársaságban történő részvétel után az önkormányzat, mint tulajdonos nyereségben, részvényei után osztalékban részesülhet.
- * A befektetett pénzeszközei után kamatot kap az önkormányzat.
- * A bérbe-adott üzlethelyiségei, lakástulajdona után bérleti díjat kap.

3. Átvett pénzeszközök

Gazdálkodó szervezetektől, illetve magánszemélyektől, alapítványoktól átvett pénzeszközök.

4. Külön törvény²⁵ szerint az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj: (például parkolási díj, közterület- használati díj, talajterhelési díj, vagy az önkormányzat területén kiszabott és beszedett környezetvédelmi bírság.)

- * A jegyző által kiszabott **környezetvédelmi bírság teljes összege** jár az önkormányzatoknak.
- * A **környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség** által kiszabott és befolyt **bírság 30%-a,**
- * **szabálysértési pénz és helyszíni bírságból** származó – a települési önkormányzat számlájára érkezett – bevétel **100%-a,**
- * a közlekedési szabályszegések után kiszabott **közigazgatási bírság végrehajtásából származó bevétel 40%-a,** ha a végrehajtást a települési önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva fogatosította,
- * a települési önkormányzat területén a **közterület felügyelő által a közlekedési szabályszegésekért kiszabott közigazgatási bírság teljes behajtott összege** illeti meg az önkormányzatokat.

²⁴ Mőtv.106.§(1).bekezdés

²⁵ Magyarország 2013 évi központi költségvetéséről szóló 2013.évi 204.tv 33.§-a

5. Az önkormányzat és intézményei sajátos bevételei: (térítési díjak, szolgáltatások bevételei, működési bevételek) Ide tartoznak többek között az önkormányzat által alapított, a felügyelete alá tartozó intézmények működési, ár- és díjbevétele.

b.) A helyi adók kivetésének joga

Az önkormányzatok alaptörvényi felhatalmazás által a törvény keretei között **helyi adókat** vehetnek ki. Az önkormányzatok által kivetett helyi adók az önkormányzatok legnagyobb bevételét jelentik, a saját bevételek legfontosabb eleme. A helyi adók kivetésének szabályait a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény rendezi. A törvény meghatározza a helyi adók fajtáit, a mértékeket adónemenként, a kedvezményeket és a mentességeket. A helyi adóról szóló törvény kerettörvény, ami azt jelenti, hogy az önkormányzatok a helyi adókról szóló törvény keretei között vehetnek ki adókat. A törvény felhatalmazást ad az önkormányzatoknak, hogy illetékességi területükön önkormányzati rendeletben helyi adókat vessenek ki, szüntessenek meg, módosításokat hajtsanak végre, de egyben rögzíti az adókivetés korlátait is.

Az önkormányzatok adókivétési jogának tartalma: a helyi önkormányzat az alábbiakat teheti meg ennek körében:

- * A helyi adóról szóló törvényben rögzített adók közül egy vagy több adó bevezetése,
- * A már bevezetett adó hatályon kívül helyezése, módosítása,
- * Az adó időtartamának meghatározása (határozott vagy határozatlan időtartamú),
- * Az adó mértékének meghatározása az adómaximum összegéig,
- * Mentességek, kedvezmények további bővítése,
- * A jogszabályok keretei között az adózás részletes szabályainak meghatározása.

c.) Az adókivetés, az önkormányzati adó-megállapítás jogának korlátai:

- * Az önkormányzatok csak a **törvényben meghatározott típusú adókat vehetik ki** illetékességi területükön, és csakis a törvényben meghatározott adóalanyokra és adótárgyakra. Ez azt jelenti, hogy az **építményadón, telekadón, magánszemélyek, kommunális adóján, idegenforgalmi adón, és helyi iparüzési adón** kívül más adót saját hatáskörben, a törvény keretei között nem vehetnek ki. Az önkormányzatok által beszedett gépjárműadó például nem helyi adó, hanem központi adó, amelyet az önkormányzatok az éves költségvetési törvényben meghatározott százalékban kapnak meg a központi költségvetésből.
- * **Egy adótárgy tekintetében csak egyféle adót lehet kivetni az adóalanyra.** Az építményadó és telekadó kivethető egy önkormányzat illetékességi területén is együtt, mivel az adó tárgya különbözik: az egyiknél az építmény, a másikonál a beépítetlen földterület. Az építményadó azonban nem vehető ki együtt a magánszemélyek kommunális adójával, mivel az építmény az adó tárgya mindkét adónál.
- * Az önkormányzatok **év közben nem súlyosíthatják az adóterheket**, az adó mértékét felemelni, a fizetésre kötelezettek körét kiszélesíteni, új adót bevezetni év közben nem lehet.
- * **Az adó mértékét** az önkormányzatok a **törvényben meghatározott adómaximumon nem léphetik túl.**
- * **Adómentességek, adókedvezmények körét nem csökkenthetik**, viszont bővíthetik.
- * **Vagyoni típusú adóknál** (építményadó, telekadó) a **mértékét** – tételes összegben vagy a korrigált forgalmi érték alapulvételével – **egységesen** kell meghatározni.
- * A fővárosi közgyűlés által bevezetett adót annak hatályon kívül helyezéséig a kerületi önkormányzat nem működtetheti.

A helyi önkormányzatok gazdálkodásának önállóságát a saját bevételek garantálják.

3.3 Az átengedett bevételek²⁶ és egyéb megosztott bevételek fajtái

A helyi önkormányzatok részére átengedett központi bevételeket, ezek fajtáját és mértékét az Országgyűlés törvényben (rendszerint a költségvetési törvényben) állapítja meg.²⁷ A központi költségvetésről szóló törvény határozza meg, hogy mi tartozik ide, milyen központi adókon és bírságokon osztozik a helyi önkormányzat és a központi költségvetés.

²⁶ Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. Tv. 32. § (1) és (2). bekezdése

²⁷ Közigazgatási szakvizsga, általános közigazgatási ismeretek, III. modul: Általános államháztartási ismeretek, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2013. 77.o.

A központi költségvetésről szóló törvény az **önkormányzati alrendszer és a központi alrendszer kapcsolataiba** sorolja a települési önkormányzatokat megillető **átengedett bevételeket** és a települési önkormányzatokat megillető **egyéb bevételeket**. Valójában ezeket a bevételeket az önkormányzatok a központi alrendszerből (központi költségvetésből) kapják. Ezek a központi alrendszerből, a központi költségvetésből az önkormányzati alrendszernek, az önkormányzati költségvetésnek átadott bevételek (megosztott bevételek).

A helyi önkormányzatoknak a központi alrendszerrel (központi költségvetéssel) való kapcsolatából szerzett (átengedett, megosztott) bevételei:

A települési önkormányzatokat megillető **átengedett bevételek**.

A települési önkormányzatokat megillető **egyéb bevételek, egyes bírságok egy része, egésze vagy meghatározott hányada**, melyeket a központi költségvetés átenged a települési önkormányzatoknak. A központi alrendszerből az önkormányzatnak juttatott egyéb bevételeket a **saját bevételeknél** soroltuk fel, mint az önkormányzati törvény értelmében meghatározott, **külön törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, díj, bírság** kategóriája.

Az átengedett központi bevételek:

Régebben ez a kategória jelentette a központi költségvetésből átengedett és megosztott központi adókat, amelyek közül az Szja 40%-a és a gépjárműadó 100%-a járt az önkormányzatoknak. Ezek a források 2013-ban is megmaradtak, azzal a megjegyzéssel, hogy körük leszűkül. Ezekről az önkormányzati bevételi forrásokról (transzfer bevételek, amelyek a központi költségvetésből az Országgyűlés döntése alapján az éves központi költségvetési törvény szerint osztódnak az önkormányzati alrendszer és a központi alrendszer között) minden évben a központi költségvetési törvényben meghatározott módon és mértékben részesülnek az önkormányzatok.

Az átengedett központi bevételeknek három típusa van:

- * **A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni személyi jövedelemadó 100%-a**
- * **A gépjárműadó 40%-a,**
- * **A gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és a végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a.**

Átengedett bevételek:

a.) *A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni – a települési önkormányzat által beszedett – személyi jövedelemadó 100%-a:*

Az Országgyűlés által elfogadott központi adó törvények alapján fizetendő adók egy részének az önkormányzatok részére történő átengedésének célja az önkormányzatok anyagi lehetőségeinek a helyi jövedelmekkel való összekapcsolása. A személyi jövedelemadónak a mindenkori éves költségvetési törvényben meghatározott százalékát, vagy részét kapják vissza az önkormányzatok a központi költségvetésből az éves költségvetési törvény megosztása szerint.

2013-at megelőző években az Szja 40%-át kapták vissza az önkormányzatok. Ennek egy részét automatikusan megkapta minden helyi önkormányzat, másik részét az önkormányzatok az önkormányzat adó-erőképességük figyelembevételével kapták vissza.

2013-ban megváltozott a finanszírozás: a központi költségvetésbe befizetett személyi jövedelemadóból csak a **termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni – a települési önkormányzat által beszedett – személyi jövedelemadó 100%-a** illeti meg a földterület fekvése szerinti települési önkormányzatot.

b.) *A belföldi gépjárművek után a települési önkormányzat által beszedett gépjárműadó 40%-át a helyi önkormányzat megkapja. A gépjárműadó olyan sajátos központi adó, melyet a települési önkormányzatok szednek be. A belföldi gépjárművek után fizetendő gépjárműadónak a települési önkormányzat által beszedett 40%-a a települési önkormányzatot illeti meg, míg 60%-át a központi költségvetés számára kell átutalni.*

c.) *A gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és a végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a illeti meg a helyi önkormányzatokat.*

3.4 A központi költségvetési támogatások (állami támogatások)

Az önkormányzati bevételek következő nagy csoportját a központi költségvetésből kapott állami támogatások (központi költségvetési támogatások körébe tartozó források) jelentik.

Központi költségvetési támogatások fajtái:

Felhasználási kötöttséggel járó általános állami támogatások (feladatalapú támogatások)

- a.) **A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása**
- * a helyi önkormányzatok működésének általános támogatása
 - * a települési önkormányzatok köznevelési és gyermekéktnevelési feladatainak támogatása

- * a települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása
- * a települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása
- b.) A helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok**
- c.) A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai**
 1. Fejezeti tartalék
 2. Szerkezetátalakítási tartalék
 3. Működőképességet segítő támogatás
- d.) Címzett és céltámogatások**
- e.) Vis maior támogatás**

Felhasználási kötöttséggel járó általános állami támogatások (feladatalapú támogatások):

2013 évet megelőzően normatív hozzájárulást kaptak az önkormányzatok. A normatív hozzájárulást feladatmutató által meghatározva (pl. népességszám arányában) fizették a központi költségvetésből az önkormányzatoknak. A normatív hozzájárulás alanyi jogon, az éves költségvetési törvény által meghatározott mértékben, a törvény erejénél fogva automatikusan járt az önkormányzatoknak. A normatív hozzájárulásoknak két csoportját lehetett elkülöníteni, az egyik a településre vonatkozó mutatók alapján (pl. lakosságszám), a másik a feladatok ellátásához kapcsolódó mutatószámok alapján (pl. iskolai oktatásban részt vevők száma, étkeztetésben, szociális ellátásban részesülők száma) járt az önkormányzatoknak. A normatív hozzájárulások döntően felhasználási kötöttség nélkül illettek meg az önkormányzatokat.

2013 év óta az önkormányzatokat megillető központi költségvetési források közül kikerültek a normatív hozzájárulások, helyettük a feladatok szakmai tartalmához, azok bér és egyéb szükségleteihez, kiadásaihoz kapcsolódó támogatások jelentek meg.

A felhasználási kötöttséggel járó támogatási forma a **feladatfinanszírozás** körébe tartozik, ezek a támogatási formák a **feladatalapú támogatások**.

Az éves központi költségvetésről szóló törvény²⁸ **2. számú** melléklete tartalmazza ezeket az állami támogatási formákat.

Fajtai az alábbiak:

a.) A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása

Ezen belül:

- * *A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása:* Ez a támogatási fajta az alábbi jogcímeneken illetek meg az önkormányzatokat: *Önkormányzati hivatal támogatása*, a hivatal működési kiadásaihoz való hozzájárulással. A támogatás meghatározása az elismert hivatali létszám alapján a személyi és dologi kiadások elismert átlagos költségeinek a figyelembevételével történik.
- * *Település-üzemeltetéshez kapcsolódó feladatellátás támogatása* az alábbi jogcímeneken történhet: *zöldterület-gazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátásának támogatása, közvilágítás fenntartásának támogatása, köztemető fenntartásával kapcsolatos feladatok támogatása, közutak fenntartásának támogatása* stb.
- * *köznevelési, gyermekétkeztetési feladatainak támogatása*, (pl. óvodapedagógusok bértámogatása, óvodaműködtetési támogatás, ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés támogatása)
- * *szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása*,
- * *kulturális feladatok támogatása*

b.) A helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok

A helyi önkormányzatok előző pontokba nem tartozó feladatainak ellátásához **felhasználási kötöttséggel járó, vagy felhasználási kötöttség nélküli** támogatásokat kapnak. A központosított előirányzatok fontos önkormányzati feladathoz kapcsolódnak, olyan sajátos önkormányzati feladatok ellátását finanszírozzák, amelyekre más forrás nem áll rendelkezésre. Ezeket a támogatásokat azért hívjuk központosított előirányzatoknak, mert a tervezési év időszakában az igénybevétel feltételei, a felhasználók köre még nem ismert. A központosított előirányzatok jogcímeit mindig az adott év központi költségvetési törvénye tartalmazza.

Ezeket a központi költségvetési támogatásokat a költségvetési törvény **3. sz melléklete** tartalmazza.

Néhány a központosított előirányzatok közül:

- * Lakossági közműfejlesztés támogatása,
- * Lakossági víz – és csatorna szolgáltatás támogatása,
- * Ózdi martinsalak felhasználása miatt kárt szenvedett lakóépületek tulajdonosainak kártalanítása,

²⁸ Lásd 2013 évre vonatkozóan a 2012.évi CCIV. tv. 2.sz. mellékletét

- * „ART” mozihálózat digitális fejlesztésének támogatása,
- * A pécsi Zsolnay Kulturális negyed és Kodály Központ támogatása
- * Önkormányzatok és társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatása (EU Önerő Alap).

c.) A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai

Kiegészítő támogatás adható a helyi önkormányzatoknak kivételes esetben, a működőképességük megőrzése érdekében.²⁹

A kiegészítő támogatások fajtái:

- * Önkormányzati fejezeti tartalék
- * Szerkezetátalakítási tartalék
- * Működőképességet segítő támogatás

Az első támogatási forma a régi ÖNHIKI támogatást váltotta fel. Az ÖNHIKI az önhibáján kívül hátrányos helyzetű önkormányzatok támogatása volt, mely a működőképesség megőrzését szolgáló kiegészítő támogatást jelentette. Ezen támogatás célja az volt, hogy azok az önkormányzatok is fenn tudják tartani magukat, feladataikat el tudják látni, amelyek önerőből (pl. munkahelyek hiánya, helyi adóból nincs bevétele) nem tudják ezt megtenni. 2013. évtől a tartalék előirányzat vette át az ÖNHIKI szerepét, a tartalék előirányzat szolgál a helyi önkormányzat működőképességét szolgáló kiegészítő támogatás forrásául. A Szerkezetátalakítási tartalék az új finanszírozási rendszer bevezetésével összefüggésben jelentkező, év közbeni kiugazítást szolgáló intézkedések forrásául szolgál.

d.) Címzett és céltámogatások

Az önként vállalt, az állam által prioritásként kezelt feladatok finanszírozására az állam támogatást biztosíthat az önkormányzatoknak. A címzett és céltámogatások csökkenő tendenciát mutatnak a feladatfinanszírozás rendszerében, helyüket az EU-s pénzügyi források veszik át. (Kifutóban lévő állami támogatások.)

A címzett és céltámogatások felhasználási kötöttséggel, pályázat útjánilleték meg az önkormányzatokat. Az Országgyűlés 2006-ban döntött új címzett támogatásokról. A céltámogatások célrendszere is folyamatosan szűkült, az utóbbi években kizárólag egészségügyi gép-műszer beszerzés volt támogatható. 2014. évtől a támogatási rendszer teljes egészében megszüntetésre kerül.

e.) Vis maior támogatás

Az előre nem látható, rendkívüli, váratlan elemi csapás, természeti katasztrófa helyzetekre, a nem befolyásolható károk fedezésére szolgáló támogatás.

3.5 A feladatfinanszírozás szabályai

A helyi önkormányzatok által kötelezően ellátandó, törvényben meghatározott feladatok ellátása működési kiadásainak fedezetét az Országgyűlés a feladatfinanszírozás rendszerén keresztül, **feladatalapú támogatással** biztosítja. A **feladatfinanszírozási rendszerben** az Országgyűlés a helyi önkormányzat kötelezően ellátandó feladataihoz a jogszabályokban meghatározott közszolgáltatási szintnek megfelelő összegű támogatást biztosít.³⁰ A **feladatfinanszírozás** keretében az Országgyűlés a helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatainak finanszírozását **felhasználási kötöttséggel** adott **feladatalapú támogatással** biztosítja, vagy a feladatok ellátásához a feladat alapján jellemző mutatószámok (pl. lakosság szám) alapján támogatást biztosít.

A **feladatalapú támogatás** biztosítása a következő szempontok figyelembevételével történik a feladatfinanszírozás rendszerében:

- * Takarékos gazdálkodás
- * A helyi önkormányzat jogszabályon alapuló, elvárható saját bevétele,
- * a helyi önkormányzat tényleges saját bevételeinek figyelembevételével.

A figyelembe veendő bevételek körét és mértékét törvény határozza meg.

A feladatfinanszírozási rendszernek biztosítania kell az önkormányzatok bevételi érdekeltségének fenntartását.

²⁹ Mőtv.(2011.évi CLXXXIX. tv) 118. § (6) bekezdés

³⁰ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011.évi CLXXXIX. tv. 117. §-118. §

A feladatalapú támogatás meghatározásához a helyi önkormányzatnak a törvényben meghatározott módon és határidőig adatot kell szolgáltatnia. A feladatalapú támogatás összegét a központi költségvetési törvény határozza meg.

A feladatalapú támogatás összegét a helyi önkormányzat éves szinten kizárólag a kötelezően ellátandó feladatainak kiadásaira fordíthatja. Az ettől eltérő felhasználás esetén az önkormányzat köteles a támogatás összegét kamatokkal növelten visszafizetni a központi költségvetés részére.

Az önként vállalt, az állam prioritásként kezelt feladatok finanszírozására az állam támogatást biztosíthat az önkormányzatoknak.

Önellenőrző kérdések:

1.) Melyek a helyi önkormányzat bevételeinek főbb csoportjai?

.....
.....
.....
.....
.....

2.) Az önkormányzati alrendszernek milyen főbb forrásai származnak a központi alrendszerből?

.....
.....
.....
.....
.....

3.) Sorolja fel a saját bevételek főbb csoportjait!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.) Sorolja fel az átengedett bevételek típusait!

.....
.....
.....
.....
.....

5.) Sorolja fel a központi költségvetési támogatások fajtáit!

.....
.....
.....
.....
.....

6.) Mi a különbség a feladatalapú támogatás és a céltámogatás között?

.....
.....
.....
.....

7.) Hogyan és milyen bírságokon osztoznak meg az önkormányzatok a központi költségvetéssel?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8.) Mondjon példát a kiegészítő támogatásokra!

.....
.....
.....

9.) Sorolja fel, hogy milyen támogatási formák tartoznak az általános működés és ágazati feladatok támogatási körébe!

.....
.....
.....
.....

10.) Milyen szempontok határozzák meg a feladatalapú támogatás mértékét?

.....
.....
.....
.....

IV. A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása

A helyi önkormányzatok **önálló gazdálkodásának** alapját a helyi önkormányzatok saját bevételein kívül a helyi önkormányzatok önálló tulajdona, vagyona jelenti.

A helyi önkormányzatok működésüket önállóan alakítják ki, és pénzeszközökkel is önállóan rendelkeznek az Alaptörvény felhatalmazása szerint, a jogszabály keretei között.

Az Alaptörvény 32. cikke fekteti le a helyi önkormányzatok önálló gazdálkodásának alapjait, melyet az önkormányzati törvény, az államháztartási törvény, a nemzeti vagyronról szóló törvény³¹ kiegészít. Az Alaptörvény értelmében a helyi önkormányzatok gyakorolják az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat meghatározza a költségvetését és annak alapján önállóan gazdálkodik, és az e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozhat.

Az önkormányzatok gazdasági önállóságának a feltétele, hogy a feladataik ellátásához megfelelő vagyonnal és bevétellel rendelkezzenek.

Az önkormányzati törvény értelmében a helyi önkormányzatot – törvényben meghatározott eltérésekkel – megilletik mindazon jogok és terhelik mindazon kötelezettségek, amelyek a tulajdonost megilletik, terhelik. **A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselőtestület rendelkezik.**

4.1 A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása, a vagyonkezelői jog

a.) A helyi önkormányzat vagyona:

- * **a tulajdonából** (a tulajdonában álló ingatlanokból: épületek, középületek, lakások, föld, és ingókból: tárgyak, gépek, berendezések stb.)
- * és a helyi önkormányzatot megillető **vagyoni értékű jogokból** (pl. bérleti, hasznélvezeti jog) áll, melyek az önkormányzati feladatok és célok ellátását szolgálják.

A helyi önkormányzatok vagyona az állami vagyonnal együtt a nemzeti vagyon részét képezi.

A **nemzeti vagyonba** tartozik az önkormányzatok vagyonából:

a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló dolgok,

azok a dolgok, amelyek a helyi önkormányzat tulajdonában vannak, és nem tartoznak az előző pontba,

- * a helyi önkormányzat tulajdonában lévő pénzügyi eszközök,
- * a helyi önkormányzatot megillető társasági részesedések,
- * a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jog.

A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő nemzeti vagyon birtoklása, használata, hasznai szedésének joga, fenntartása, üzemeltetése, létesítése, fejlesztése, felújítása a nemzeti vagyonról szóló törvényben szabályozott módon adható át másnak. A **képviselőtestület** a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyonra az önkormányzati közfeladat átadásához kapcsolódva **vagyonkezelői jogot** létesíthet.

b.) Vagyonkezelői jog létesítésének feltételei:

- * önkormányzati lakóépületre
- * önkormányzati lakásra és nem lakás céljára szolgáló helyiségre a helyi önkormányzat kizárólag a helyi önkormányzat 100%-os tulajdonában álló gazdálkodó szervezettel létesíthet vagyonkezelői jogot és kizárólag általuk gyakorolható ezen jog. (pl. Miskolcon a Miskolc Holding Önkormányzati vagyonkezelő Zrt. gyakorolja a vagyonkezelői jogot az önkormányzat tulajdonában álló vagyon tekintetében.)

A képviselőtestület kizárólag a nemzeti vagyonról szóló törvényben meghatározott személyekkel köthet vagyonkezelési szerződést.

A vagyonkezelői jog átadása nem érinti az önkormányzatok közfeladatok ellátásának kötelezettségét. A vagyonkezelői jog átadása az önkormányzati feladatellátás feltételeinek hatékony biztosítása, a vagyon állagának és értékének megőrzése, védelme továbbá értékének növelése érdekében történhet. A képviselőtestület rendeletben határozza meg a vagyonkezelői jog ellenértékét, az ingyenes átengedés, a vagyonkezelői jog gyakorlásának, ellenőrzésének részletes szabályait.

³¹ A Mőtv. 107. §-110. § -a, a Nemzeti vagyronról szóló 2011.évi CXVVI. törvény 5. §-a rendelkezik az önkormányzatok vagyonáról.

Védett természeti értékek, erdők, véderdők, műemlékingatlanok, védetté nyilvánított kulturális javak, régészeti emlékek tekintetében az illetékes miniszter és szerv hozzájárulása szükséges a vagyonkezelői jog létesítéséhez.

A vagyonkezelő a vagyonkezelésbe vett vagyon használatából, működtetéséből származó bevételeit, költségeit elkülönítetten köteles nyilvántartani, oly módon, hogy az elhatárolható legyen vállalkozási tevékenységétől. A vagyonkezelő köteles az ellenőrzést tűrni, kötelezhető adatszolgáltatásra és okirat bemutatására.

A vagyonkezelői jog létesítése nem keletkeztethet a központi költségvetésben többlet támogatási igényt.

c.) A vagyonkezelői jog megszüntetése:

a vagyonkezelői szerződést – akár határozatlan idejű, akár határozott idejű – az önkormányzat **rendkívüli felmondással** megszüntetheti:

- * ha a vagyonkezelő a jogszabályban előírt kötelezettségét megsérti, vagy a szerződésben foglalt kötelezettségét súlyosan megszegi,
- * a vagyonkezelő szerv a vele szemben indult csőd, vagy felszámolási eljárásról az önkormányzatot nem tájékoztatta,
- * a vagyonkezelő adó, illeték vám vagy társadalombiztosítási járulék tartozása több mint hat hónapja lejárt és halasztást nem kapott rá.

Azonnali felmondással,

- * ha a vagyonkezelő szerv a vállalt önkormányzati közfeladatot nem látja el,
- * vagy a vagyonban kárt okoz.

Az önkormányzati tulajdonban álló vagyon elemekről nyilvántartás kell vezetni. A vagyonszerte (önkormányzati vagyonyilvántartás) vezetéséért, az adatok hitelességéért a jegyző felelős. Az önkormányzati törzsvagyont elkülönítetten kell nyilvántartani.

V. A helyi önkormányzat vagyona

A helyi önkormányzat vagyona a nemzeti vagyon része.

A helyi önkormányzat vagyona két részből áll:

- * **a tulajdonából** (amely tartalmazza az anyagi javakat és szellemi termékeket)
- * másrészt a helyi önkormányzatokat megillető **vagyon értékű jogokból**.³²

A helyi önkormányzat vagyona egyrészt a közfeladatok ellátását szolgálja, másrészt e vagyon csak olyan közcél érdekében hasznosítható, amelyeket az önkormányzatoknak a törvény alapján szolgálniuk kell.

A nemzeti vagyonról szóló törvény határozza meg az önkormányzati vagyon további felosztását.³³

A helyi önkormányzat vagyona

- * **törzsvagyon** és
- * **üzleti vagyon** lehet.

Az önkormányzati vagyon felosztásánál a nemzeti vagyonról szóló törvény ezenkívül a **kizárólagos önkormányzati tulajdonban** álló vagyon és a **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyon** között is különbséget tesz.

5.1 A törzsvagyon fogalma, részei

A törzsvagyon a nemzeti vagyon külön része, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatok ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet / :

- * a törvény **kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak** minősít,
- * amelyet törvény vagy önkormányzati rendelet **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak** minősít, (e két elem a **forgalomképtelen törzsvagyon** részei),
- * törvény vagy helyi önkormányzat rendelete **korlátozottan forgalomképes vagyonelemként** állapít meg.

A törzsvagyonba tartozó vagyontárgyak **forgalomképtelenek** vagy **korlátozottan forgalomképesek** lehetnek.

a.) Forgalomképtelen törzsvagyon

Forgalomképtelen törzsvagyon³⁴, amelyet

- * a törvény **kizárólagos önkormányzati tulajdonban** álló vagyonnak minősít,
- * amelyet törvény vagy önkormányzati rendelet **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak** minősít.

A helyi önkormányzat **kizárólagos tulajdonát** képező vagyonba tartoznak, (**a forgalomképtelen törzsvagyon részét képezik**):³⁵

- * a helyi közutak és műtárgyaik,
- * a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek és parkok,
- * a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzátartozó légiforgalmi létesítményekkel,
- * az önkormányzat tulajdonában álló vizek, közcélú vízi létesítmények, (kivéve: vízi közműveket).

A vízi közművek továbbra is az önkormányzati törzsvagyon részét képezik, azonban nem soroljuk azokat a **kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyontárgyak** közé.

Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a törvényben vagy helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott, a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyonelem. Ezek azok a vagyontárgyak, amelyek nincsenek az önkormányzat **kizárólagos tulajdonában**, de a nemzeti vagyon részét képezik és amelyeknek a helyi önkormányzat tulajdonában való megőrzése hosszú távon indokolt.

³² Ez az önkormányzati törvény által adott definíció. 2011. évi CLXXXIX. tv. 106. § (2) bekezdés

³³ 2011. évi CXCVI. tv. 5. §-a

³⁴ 2011. évi CXCVI. tv. a nemzeti vagyonról 5. § (2) bekezdés

³⁵ 2011. évi CXCVI. tv. a nemzeti vagyonról 3. § (1) bekezdés 6. pontja

A forgalomképtelen törzsvagyon nem idegeníthető el, nem adható-vehető szabadon, vagyonekezelői jog, használati jog vagy szolgálat kivételével nem terhelhető meg (pl. jelzálogjoggal) és azon dologi jog vagy osztott tulajdon nem létesíthető.

b.) Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon³⁶

A korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak képezik az önkormányzati törzsvagyon másik csoportját, amelyekről törvényben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek szerint lehet rendelkezni.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon:

- * amit a törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg, azaz az önkormányzat tulajdonában, azonban **nem a kizárólagos tulajdonában** álló, és nemzetgazdasági szempontból **a kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonba nem tartozó nemzeti vagyon**,
- * amelyről törvényben vagy helyi önkormányzat rendeletében lehet rendelkezni meghatározott feltételek szerint.

A **korlátozottan forgalomképes** vagyontárgyak köre lehet:

- * a helyi közművek (víz, gáz, elektromos),
- * intézmények és középületek (pl. Városháza épülete) azaz a helyi önkormányzat tulajdonában álló a képviselő-testület és szervei, a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, épület,
- * közszolgáltatási tevékenységet vagy parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés.

A törzsvagyonba tartozó tulajdon fokozott védelemben részesül.

5.2 A helyi önkormányzatok üzleti vagyona

Ami nem tartozik az önkormányzat törzsvagyonába az üzleti vagyon lehet.

A helyi önkormányzatok szabadon vállalkozhatnak a jogszabályok keretei között. A vállalkozási tevékenység azonban nem veszélyeztetheti az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatait. Minden olyan önkormányzati tulajdonban álló vagyontárgy (ingó, ingatlan, vagyoni értékű jog), ami nem tartozik az önkormányzat törzsvagyonába, az üzleti vagyonba tartozik. Ilyen lehet például a helyi önkormányzat tulajdonában álló lakás, üzlet, a gazdasági társaságban fennálló tulajdon, apport.

Az üzleti vagyon forgalomképes, azaz szabadon elidegeníthető, megterhelhető, vállalkozásba apportként bevihető. Garanciális szabályt jelent az önkormányzat helyes vagyongazdálkodására, hogy a kötelezően ellátandó feladatait nem veszélyeztetheti vállalkozási tevékenységével. Az önkormányzat csak olyan gazdasági társaságban vehet részt, amely átlátható. Az üzleti vagyonnak szolgálnia kell az önkormányzatok feladatainak ellátását és céljait.

Önellenőrző kérdések:

1.) Milyen vagyontárgyakból áll a helyi önkormányzat vagyona?

.....

2.) Mi a feltétele a vagyonekezelői jog létesítésének?

.....

³⁶ 2011.évi CXCVI. tv. a nemzeti vagyonról 3. § (1) bekezdés 6. pontja

3.) Csoportosítsa az önkormányzat vagyonát!

.....
.....
.....
.....

4.) Mit jelent a forgalomképtelenség a törzsvagyonnál?

.....
.....
.....
.....

5.) Mi tartozik a helyi önkormányzat törzsvagyonába?

.....
.....
.....
.....

6.) Mondjon példákat az önkormányzati forgalomképtelen törzsvagyonna!

.....
.....
.....
.....
.....

7.) Mi a jellemzője a helyi önkormányzat üzleti vagyonának?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

VI. A helyi önkormányzat költségvetése

A helyi önkormányzatok az Országgyűlés által előírt, állami feladatokat látják el helyi szinten. Az önkormányzatok által ellátandó helyi szintű állami feladatok (helyi érdekű közügyek) meghatározzák a költségvetés kiadási oldalán jelentkező tételeket.

Az önkormányzat általános feladatai: közszolgáltató, közhatalmi és gazdálkodási feladatokra oszthatóak.

Feladatai között vannak **kötelezően ellátandó feladatok**, mint az egészségügyi és szociális alapellátás, óvodai, ivóvízellátás, közvilágítás biztosítása, helyi közutak fenntartása, köztemető fenntartása. A helyi önkormányzatok **önként vállalt feladatot** is ellátnak. A **kötelezően ellátandó feladatokat** a központi költségvetésből kell finanszírozni feladatalapú támogatással, míg a helyi önkormányzat által **önként vállalt** feladatokat a helyi önkormányzatnak a saját forrásaiból, saját bevételeiből kell finanszíroznia.

A **helyi önkormányzatok költségvetésében a kiadási oldalon** az önkormányzat és az önkormányzati intézmények

- * működési kiadásait, úgymint
 - * dologi kiadásokat (rezsiköltség),
 - * személyi jellegű kiadásokat (munkabér és járulékai, közterhei),
- * a tartalékait,
- * fejlesztések, beruházások, felújítások költségeit kell feltüntetni.

A működési kiadások a kötelezően és önként vállalt feladatok érdekében létrehozott szervezet működtetésének a költségeit foglalják magukba.

Az államháztartási rendszer helyi szintjét tehát a helyi önkormányzatok és helyi kisebbségi önkormányzatok költségvetése alkotja. A helyi önkormányzatok a költségvetésük alapján gazdálkodnak, az alapján finanszírozzák a feladataik ellátását. Az önkormányzati költségvetés az állami költségvetéshez a központi költségvetési forrásokon keresztül kapcsolódik.

A **helyi önkormányzatok költségvetéseiket** önkormányzati rendeletben saját maguk évente állapítják meg. A helyi önkormányzat a költségvetéséből finanszírozza és látja el a törvényben előírt feladatait, amelyhez az önkormányzatok saját forrásokat használnak fel, és a központi költségvetésből, azaz a központi alrendszerből juttatott forrásokat is. A központi költségvetési hozzájárulásokról és támogatásokról az Országgyűlés dönt az éves költségvetési törvényben. Ennek következtében az önkormányzatok költségvetése szoros kapcsolatban van a központi költségvetésről szóló éves költségvetési törvénnyel. Ennek megfelelően **az önkormányzati költségvetés elfogadásának a rendje** követi az éves költségvetési törvény elfogadását, ahhoz igazodik, mivel az önkormányzatoknak a saját költségvetésük elkészítéséhez ismerniük kell a központi költségvetésből juttatott támogatások, központi adók és bírságok megosztásának nagyságrendjét. Az önkormányzati költségvetési rendelettervezet elkészítésével és előterjesztésével meg kell várni az éves központi költségvetésről szóló törvény elfogadását. A helyi önkormányzatnak legkésőbb az éves központi költségvetés elfogadását követő 45 napon belül kell elfogadnia saját költségvetését.

Önellenőrző kérdések:

1.) Hogyan kapcsolódik egymáshoz a központi költségvetés és az önkormányzatok költségvetése?

.....

.....

.....

.....

2.) Mikor fogadják el az önkormányzatok költségvetését?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Felhasznált irodalmak jegyzéke:

- Pénzügyi Jog I. (szerkesztette: Simon István) Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
 Közigazgatási szakvizsga, Általános közigazgatási ismeretek, III. modul: Általános államháztartási ismeretek, Nemzeti Közszerzői Egyetem, Budapest, 2013.
 Európai közigazgatás (szerkesztette: Torma András) Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2012.
 Dr. Erdős Éva - Dr. Fekete Zoltán - Dr. Molnár Valéria: Pénzügyi jog Virtuóz Kiadó, 2006.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke:

- Magyarország Alaptörvénye
 Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011.évi CLXXXIX. tv
 Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény
 2011. évi CXCVI. tv. a nemzeti vagyonról
 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi költségvetéséről
 2011. évi CXCV. tv. a gazdasági stabilitásról
 368/2011. (XII.31.) Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

Fogalomtár

Feladatfinanszírozás: A feladatfinanszírozási rendszer célja, hogy az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátásához szükséges működési kiadások fedezete rendelkezésre álljon. A feladatfinanszírozás rendszerében az államháztartásért és a helyi önkormányzatokért felelős miniszterek meghatározzák az önkormányzati feladat ellátásának kiadási szükségletét és ennek megfelelően kerül meghatározásra az egyes önkormányzatok költségvetési támogatása.

Helyi közügyek: a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

Önként vállalt feladatok: a helyi önkormányzat önként vállalhatja az olyan helyi közügyek önálló megoldásait, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt feladatainak a finanszírozását a helyi önkormányzat a saját bevételeiből, vagy erre a célra biztosított külön forrásból oldhatja meg.

Államháztartás: államháztartás két alrendszerből áll, a központi alrendszerre és az önkormányzati alrendszerre tagolódik. Az államháztartási gazdálkodás során az állam a közfeladatok ellátása érdekében a gazdaságban keletkezett jövedelem és vagyon egy részét elvonja a gazdaság alanyaitól, és a magánszemélyektől, azokat központosítja, majd egy újraelosztási folyamatban forrásként a közfeladatok ellátásának finanszírozásához rendel, azaz egy részüket felhasználja, a többi visszajuttatja a gazdaság alanyainak és a magánszemélyeknek.

Önkormányzati alrendszer: az államháztartást két alrendszer alkotja a központi alrendszer és az önkormányzati alrendszer. Az önkormányzati alrendszerbe tartozik:

- a helyi önkormányzat,
- a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzatok,
- a jogi személyiségű társulás, a térségi fejlesztési tanács,
- és az előbbiektől által irányított helyi és nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv.

Nettó finanszírozás: Mint alrendszer a helyi önkormányzat nettó módon kapcsolódik a központi költségvetés alrendszeréhez. Ez jelenti a nettó finanszírozást. A nettó finanszírozás során a központi költségvetésbe történő önkormányzati befizetések és a központi költségvetésből az önkormányzat által kapott állami támogatások egymással szemben beszámíthatódnak, ily módon az önkormányzat csak a nettó összeget, a különbözetet kapja meg.

Saját bevételek: A helyi önkormányzat saját bevételeinek köre az alábbiak:

- * a helyi adók,
- * saját tevékenységből, vállalkozásból, és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel (nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj),
- * átvett pénzeszközök,
- * az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj,
- * önkormányzat és intézményei sajátos bevételei.

Helyi adók fajtái:

Vagyon típusú helyi adók:

- * építményadó
- * telekadó

Kommunális típusú helyi adók:

- * magánszemélyek kommunális adója
- * idegenforgalmi adó

Helyi iparűzési adó.

Átengedett központi bevételek: Azok a központi adók, amelyeket a központi alrendszerből kapják az önkormányzatok a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott megosztásban és mértékben.

Átengedett központi bevételeknek három típusa van:

- * A gépjárműadó 40%-a,
- * A gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és a végrehajtási költségéből származó bevétel 100%-a.
- * A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni személyi jövedelemadó 100%-a

Kiegészítő támogatás: a helyi önkormányzatoknak a központi költségvetésből adható, a működőképesség megőrzését szolgáló támogatás.

A kiegészítő támogatások fajtái:

- * Önkormányzati fejezeti tartalék
- * Szerkezetátalakítási tartalék
- * Működőképességet segítő támogatás

Törzsvagyon: a nemzeti vagyon külön része, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatok ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet:

- * a törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít,
- * amelyet törvény vagy önkormányzati rendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít, (e két elem a forgalomképtelen törzsvagyon részei),
- * törvény vagy helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg.

A törzsvagyonba tartozó vagyontárgyak forgalomképtelenek vagy korlátozottan forgalomképesek lehetnek.

Forgalomképtelen törzsvagyon: amit a törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít, és amelyet törvény vagy önkormányzati rendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít.

Kizárólagos tulajdon: A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező vagyonba tartoznak, (a forgalomképtelen törzsvagyon részét képezik):

- * a helyi közutak és műtárgyaik,
- * a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek és parkok,
- * a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzátartozó légiforgalmi létesítményekkel,
- * az önkormányzat tulajdonában álló vizek, közcélú vízi létesítmények, (kivéve: vízi közműveket).

Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a törvényben vagy helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyonelem. Ezek azok a vagyontárgyak, amelyek nincsenek az önkormányzat kizárólagos tulajdonában, de a nemzeti vagyon részét képezik, és amelyeknek a helyi önkormányzat tulajdonában való megőrzése hosszú távon indokolt.

Forgalomképtelen: az ilyen vagyontárgy nem idegeníthető el, nem adható-vehető szabadon, vagyonekezelői jog, használati jog vagy szolgálat kivételével nem terhelhető meg (pl. jelzálogjoggal) és azon dologi jog vagy osztott tulajdon nem létesíthető. Ilyen az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonába tartozó vagyon.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon:

A korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak képezik az önkormányzati törzsvagyon másik csoportját, amelyekről törvényben vagy önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek szerint lehet rendelkezni. Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon:

- * amit a törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg, azaz az önkormányzat tulajdonában, azonban nem a kizárólagos tulajdonában álló, és nemzetgazdasági szempontból a kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonba nem tartozó nemzeti vagyon,
- * amelyről törvényben vagy helyi önkormányzat rendeletében lehet rendelkezni meghatározott feltételek szerint.

Üzleti vagyon: A helyi önkormányzat vagyonának másik része. Üzleti vagyon, ami az önkormányzat törzsvagyonán kívüli vagyon. Az üzleti vagyon forgalomképes, elidegeníthető, megterhelhető. Az önkormányzatok üzleti vagyonának is a z önkormányzatok feladatellátását kell szolgálnia.